

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rkp. 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 148/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

193/2009. (VII. 1.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) budapesti lakos panaszos¹ 2009. március 20-án előterjesztett **panaszára indult eljárásban** a 2009. július 1-jén – dr. Kaltenbach Jenő elnök, testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén **született állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos a Testület elektronikus panaszbejelentő formanyomtatványán 2009. március 20-án terjesztette elő panaszát a vele szemben 2009. március 15-én foganatosított intézkedések miatt. A panaszt 2009. március 26-án, postai úton is megerősítette.

Előadása szerint az említett napon egy barátjával utazott fel Budapestre azért, hogy részt vegyen a nemzeti ünnep alkalmából tartott rendezvényeken. Ennek keretében délután a Jobbik Párt gyűlésére látogatott el, amelyet követően barátjával egy közeli gyorsétteremben megvacsoráztak. Onnan kilépve „a járdán állva szemlélték az eseményeket”, amikor két egyenruhás rendőr lépett hozzájuk, és a panaszost személyazonossága igazolására szólította fel. Az igazoltatás során megkérdezték a panaszostól, hogy van-e nála valamilyen szűrő vagy vágó eszköz, amire a panaszos

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

nemmel felelt. Ezt követően azonban ruházatának átvizsgálása során belső zsebéből előkerült egy saját maga által készített, műanyag nundzsaku. A rendőrök kérdésére hogy „akkor ez mi”, a panaszos azt válaszolta, hogy ez nem szűrő vagy vágó eszköz, és csak önvédelemből tartja magánál.

Hozzáfűzi, hogy az eszközzel senkit nem akart bántani, főleg nem a rendőröket, mivel ő maga is rendőri pályára készül.

Az igazoltatást követően a panaszost a rendőrök megbilincseltek, majd autóba ültették, és a Gyorskocsi utcába előállították. Elmondása szerint nem tanúsított ellenállást, a rendőrök pedig nem bántották, az eseményeket videokamerával rögzítették.

19 óra körül értek a fogdába, ahol a rendőrök megengedték a panaszosnak, hogy telefonon értesítse édesanyját. Az előállítás keretében előbb videofelvételt készítettek róla, majd közölték, hogy hivatalos személy elleni erőszak előkészületével vádolják. Ezt követően orvosi vizsgálaton esett át, majd bekísérték a fogdára, ahol letétbe helyezték a nála lévő tárgyakat. Ezután ismét le kellett vetkőznie, ez alkalommal teljesen meztelenre, és többször arra kérték, hogy guggoljon le, emelje fel a talpát és mozgassa lábujjait, emelje fel herezacskóját. Miután felöltözött, egy zárkába kísérték, ahol hosszú ideig senki nem szólt hozzá. Kb. 1 óra 30 perckor kérdezték meg tőle, hogy éhes-e, majd 2 óra 41 perc körül engedték el egy igazolással.

A történetek kapcsán sérelmezi, hogy miért tartották fogva 8 órán keresztül annak ellenére, hogy kihallgatására nem került sor. Panaszolja továbbá, hogy szüleinek, akik fél egy körül érkeztek a Gyorskocsi utcába, azt a tájékoztatást adták, hogy kb. fél órát kell várniuk a fiukra, és ennek ellenére csak 2 óra 40 perckor engedték szabadon.

Sérelmezi a fenti eljárást, mivel álláspontja szerint nem követett el bűncselekményt. Végül megjegyzi, hogy ő maga is rendőri pályára készül, és már be is adta jelentkezését az egyik rendészeti iskolába.

Beadványa megerősítésében a panaszos a fentiek mellett arról tájékoztatta a Testületet, hogy 2009. március 24-én ügyészségi kihallgatására került sor, ahol szintén panaszt terjesztett elő az előállításával kapcsolatosan.

Megjegyzzi továbbá, hogy időközben arról értesült, hogy az előállítását megelőzően a rendőrség távozásra szólította fel a jelenlévőket. Amennyiben az valóban így volt, a felszólításnak azért nem tett eleget, mert azt nem hallotta.

II.

A Testület a panasz elbírálásához szükséges információk beszerzése érdekében megkereséssel fordult Budapest rendőrfőkapitányához, aki az általa rendelkezésre álló dokumentumok mellett az alábbi tartalmú tájékoztatást nyújtotta.

1) A Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) hivatalvezetőjének válaszelevele a panaszossal szemben fogantatosított intézkedésekkel összefüggésben jelzi, hogy az intézkedésről RK lap nem készült, és a panaszossal szemben hivatalos személy elleni erőszakra irányuló előkészület vétségének megalapozott gyanúja miatt büntetőeljárás van folyamatban.

2) A panaszos előállításával kapcsolatosan a válaszlevél az alábbiakat közli. A panaszos levetköztetésére a Gyorskocsi utcai fogdára való befogadás során került sor. Az előállítás helyét a 188-20/2009. TÜK számú biztosítási terv jelölte ki, amely alapján a Gyorskocsi utcai fogdán egy teljes épületszint ált rendelkezésre az előállítottak elhelyezésének céljából.

A válaszlevél hivatkozik a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 51. §-ának (3) bekezdésére, amelynek értelmében „az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról. Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.”

A 2009. március 15-én fogantatosított előállítások végrehajtásával kapcsolatosan a BRFK hivatalvezetője levelében előadja, hogy azok valamennyi érintett esetében – így a panaszosnál is – az alábbi rend szerint zajlottak: az orvosi vizsgálatot követően az előállított személyeknél lévő tárgyakat letétbe helyezték, és ismételt ruházat-átvizsgálást hajtottak végre. A fogdai befogadást megelőző ruházat-átvizsgálásnak és a testfelület vizuális áttekintésének célja a fogdai rendkívüli események – önkárosítás, támadás, szökés – megelőzése. „Ennek érdekében el kell venni a hónaljba, a lábujjak közé rejtett zsillettet, önakasztásra alkalmas szövetet, fonalat, spárgát, a herezacskók alá rejtett drogot, illetőleg más, fogdában nem tartható szereket, gyógyszereket.” A fogdai befogadást megelőző ruházat-átvizsgálás során az előállított személyeket felszólították, hogy a náluk lévő tárgyakat helyezték letétbe, majd őket a ruházat-átvizsgálása idejére egy paraván („lefüggönyözött irodarész”) mögé küldték. Itt felszólították őket ruházatuk levetésére, amelynek eredményeként a befogadást végző fogdaőrnek lehetősége volt a személyek ruházatát anélkül átvizsgálni, hogy az előállítottak testéhez hozzáért volna. Ezt követően a fogdaőr megtekintéssel ellenőrizte, hogy az előállított személy visel-e a testén tiltott, támadásra vagy önkárosításra alkalmas tárgyat. A ruházat-átvizsgálást valamennyi személynél, így a panaszos esetében is, azonos nemű fogdaőr végezte.

A válaszlevél tanúsága szerint a 2009. március 15-én, a Gyorskocsi utcai fogdán végrehajtott előállítások körülményeivel kapcsolatosan a BRFK-n belső vizsgálat folyt. Ez megállapította, hogy az említett napon eljáró fogdaőr – megfelelő eligazítás hiányában – az előállításra vonatkozó szabályok helyett a szigorúbb, fogdai befogadásra vonatkozó előírásokat alkalmazta, amikor az előállított személyek levették

ruházatát, ezt követően pedig testfelületét is átvizsgálta. Ez az intézkedés a vizsgálat megállapítása szerint aránytalan és indokolatlan volt.

Szintén megállapította a vizsgálat, hogy a BRFK Közbiztonsági Szervek Közrendvédelmi Főosztály Fogdaszolgálati Osztály vezetője, mint a fogvatartásért felelős parancsnok helytelenül értelmezte a vonatkozó szabályokat, és nem gondoskodott arról, hogy a szabálysértés miatt előállított személyek elhelyezése a megfelelő szabályok szerint történjen.

A vizsgálat konklúziója szerint „a befogadásra vonatkozó ruházat-átvizsgálási szabályok helytelenül kerültek alkalmazásra, mert előállított személy esetében csak a ruházat átvizsgálása szükséges”. A testfelület ruházat nélküli átvizsgálása a fogdába történő befogadaskor alkalmazandó eljárás, és a szabálysértés elkövetése miatti előállítás nem minősül sem őrizetbe vételnek, sem szabálysértési őrizetnek.

Mivel a befogadás jog- és szakszerűségéért felelős parancsnok, és a befogadást végző beosztott nem a hatályos jogszabályoknak megfelelően járt el, velük szemben fegyelmi eljárás indult.

3) A válaszlevél mellékleteként a BRFK hivatalvezetője csatolta Budapest Rendőrfőkapitánya 01000/12945/2009. ált. számú egyedi utasítását a fokozott ellenőrzés elrendeléséről.

Budapest rendőrfőkapitánya a 0100/12945/2009. ált. számú egyedi utasításában, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 30. §-ának (1), valamint (3) bekezdése alapján Budapest teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt el 2009. március 14-én 0 órától 2009. március 16-án 8 óráig. A feladat végrehajtásába beosztott rendőri állomány a fokozott ellenőrzés keretében figyelemmel kísérte a rendezvényekre érkezőket, megakadályozta az esetleges jogsértések kialakulását. Ennek során szűrőpróbaszerű igazoltatásokat, ruházat- és csomagátvizsgálást hajtott végre. Az állomány feladata volt az esetlegesen megbomló rend helyreállításában való közreműködés, jogsértés esetén a szükséges intézkedések végrehajtása. Az utasítás indokolása szerint a nemzeti ünnepekhez kapcsolódó események, rendezvények kiemelkedő társadalmi jelentőséggel bírnak, amely indokoltá teszi, hogy ezek nyugodt körülmények között, zavartalanul, a résztvevők biztonságának garantálása mellett kerüljenek megrendezésre. A nemzeti ünnep és az egyéb demonstratív tömegrendezvények biztonságos lebonyolítása érdekében indokolt az érintett helyszíneken a személy- és gépjárműforgalom fokozott ellenőrzése. Ezen kívül az indokolás tartalmazza mindazokat a jogszabályhelyeket, amelyek a fokozott ellenőrzés elrendelését lehetővé teszik.

4) Az intézkedést fogantató r. zls. és r. törm. közösen elkészített jelentésükben a történetekkel kapcsolatosan az alábbiakat adják elő.

Az említett napon a két rendőr biztosítási feladatok ellátásában vett részt csapaterős tevékenység keretében 18 óra 40 perctől a Bajcsy-Zsilinszky és az Andrássy út kereszteződésében, a Szent István Bazilikánál tartott rendezvényel összefüggésben.

Ennek keretében 18 óra 55 perckor azt az utasítás kapták a biztosítás parancsnokától, hogy kezdjék meg a sorfal előtt állók igazoltatását, mivel rendőri kihangosító járművön keresztül két alkalommal szólították fel az ott tartózkodókat a távozásra. A felszólításban a rendőrség arra kérte a jelenlévőket, hogy vagy induljanak el a bazilikában tartott rendezvényre, vagy hagyják el a helyszínt a Deák tér irányába.

A panaszos a felszólítást követően a helyszínt nem hagyta el, hanem a sorfaltól mintegy 10-15 méter távolságban állt, a sorfal felé nézett és sört fogyasztott. Igazoltatására az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése, és 30. §-ának (2) bekezdése alapján, 19 órakor került sor. A rendőrök felszólították őt személyazonossága igazolására, a panaszos ennek eleget tett. Ezt követően a panaszos ruházatát a rendőrök átvizsgálták, aminek során kabátja jobb oldali belső zsebéből előkerült egy két műanyag rúdból és az azokat összekötő láncból álló eszköz (láncos bot). Ezt az eszközt a rendőrök az intézkedés során a panaszostól elvették.

Az igazoltatás során a panaszos a rendőrök kérdésére elmondta, hogy vonattal érkezett Budapestre abból a célból, hogy megtekintse a Magyar Gárda és a Jobbik rendezvényeit.

A rendőri jelentés megjegyzi, hogy „a láncosbot úgymond kézre-állóan volt nevezettnél pozicionálva és közte és a rendőri egység között nem volt nagy távolság”. A rendőr kérdésére a panaszos elmondta, hogy az eszközt egész nap magánál tartotta.

A leírt eseményeket követően a rendőrök a panaszos kezeit az Rtv. 48. §-a b) és c) pontjaira hivatkozva, előre helyzetben megbilincseltek, ami a jelentés szerint sérülést nem okozott. Ezt követően a panaszost tájékoztatták, hogy bűncselekményt követett el, és elő fogják állítani, majd az Rtv. 33. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján, mint szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért elkövetőt elfogták és előállították a Gyorskocsi utcába. Itt 19 óra 55 perckor adták át sérülés- és panaszmentesen.

A jelentéshez mellékelt parancsnoki kivizsgálás megállapította, hogy az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése szerint végrehajtott igazoltatás, a 30. § (2) bekezdése szerinti ruházat-átvizsgálás, a 33. § (1) bekezdés a) pontja szerinti elfogás jogszerű és szakszerű volt, valamint a 48. § b) és c) pontjai alapján a bilincs kényszerítő eszköz alkalmazása szintén jogszerűnek és szakszerűnek minősíthető.

5) A Testület rendelkezésére bocsátott videofelvétel két eseménysort rögzít. Elsőként a panaszos ruházatának átvizsgálását, majd a rendőrségre történt előállítását során lefolytatott adatellenőrzést.

A felvételen hallani, amint az intézkedő rendőr arra kéri a panaszost, vegye ki, ami a zsebében van. Ezt követően, az első képkockákon azt látni, hogy a panaszos előveszi a beadványában és a rendőri jelentésekben is említett láncos botot. Ezt a rendőr elveszi a panaszostól, majd ellenőrzi a panaszos ruházatát: előbb a kabátja zsebeit, majd hátizsákját, végül a ruházat többi részét. Az intézkedés során a panaszos a rendőri utasításoknak szó nélkül engedelmeskedik. Az átvizsgálást követően a rendőr felszólítja a panaszost, hogy mondja be nevét, születési helyét és idejét a kamerába, a panaszos ennek is eleget tesz, közli adatait. A felvételen ezután a panaszossal szemben eljáró r. törm. azonosítja magát.

A panaszos rendőrkapitányságra történt előállításáról készült videón azt hallani, hogy két rendőr a panaszos személyes adatait egyezteti, eközben a felvétel készítője a panaszost filmezi távolabbról és közelebbről is. Majd a rendőrök egyike kérdést intéz a panaszoshoz, hogy keletkezett-e sérülése, amire a panaszos nemmel felel. Ezután arra kéri a panaszost, hogy forduljon körbe. A videó végén a panaszos táskája és az abból kipakolt tárgyak – köztük a láncos bot – láthatók.

6) Az előállítás időtartamáról kiállított igazolás szerint a panaszos előállítása 2009. március 15-én 19 óra 00 perctől 2009. március 16-án 02 óra 40 percig tartott. A panaszos nyilatkozata szerint az előállítás időtartama alatt sérülése és panasza nem keletkezett.

7) Az orvosi vélemény megjegyzései szerint a panaszoson friss sérülés nyoma nem volt látható, és a panaszos rendőri bántalmazást nem panaszolt.

8) A panaszos 2009. április 22-én megküldte a Testületnek a Fővárosi Főügyészség határozatát, amely a panaszossal szemben hivatalos személy elleni erőszak előkészületének vétsége miatt indult eljárásban a panaszos gyanúsítás elleni panaszának helyt adott, és a nyomozó ügyészség intézkedését hatályon kívül helyezte. Az indokolás szerint a panaszolt esetben az előkészületi cselekményt megalapozott gyanúját alátámasztó vagy nagy mértékben valószínűsítő tények, körülmények nem merültek fel, így nem volt megállapítható annak megalapozott gyanúja, hogy a panaszos a hivatalos személy elleni erőszak büntette valamely elkövetési magatartásának megvalósítására egyébként alkalmas eszközt valóban ilyen magatartás megvalósítása céljából tartotta volna magánál. A közbiztonságra veszélyes eszköz birtoklása az indokolás megállapítása szerint szabálysértés megállapítására nyújthat alapot.

III.

A Testület vizsgálata során megállapította, hogy a panaszban említett intézkedések érintették a panaszos személyi szabadságát, emberi méltóságát és tisztességes eljáráshoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A panaszos az igazoltatását nem kifogásolta, ezért a Testület azzal kapcsolatban csak annyit rögzít, hogy az eset összes körülményei alapján az igazoltatás jogszerűnek minősíthető, mivel arra olyan helyszínen és időpontban került sor, amelyre nézve a fokozott ellenőrzés elrendelésének indokoltsága aggálytalanul megállapítható. Ezen túlmenően a konkrét igazoltatást az oszlásra vonatkozó felszólításnak eleget nem tevő csoportosulásban részt vevő (vagy annak közelében tartózkodó) panaszossal szemben, a tömegoszlatás súlyosabb jogkorlátozást jelentő eszközeinek enyhébb alternatívájaként alkalmazták.

2) Hasonló módon jogszerűnek ítélte a Testület a panaszos ruházatának átvizsgálását és az igazoltatásról valamint a ruházatátvizsgálásról való felvétel készítését.

3) A panaszos előállítására a rendőri jelentés szerint azért került sor, mert ruházatának átvizsgálása során előkerült egy műanyag rudakból és az azokat összekötő láncból álló eszköz, ún. láncos bot. A rendőr előadása szerint ezt a panaszos „kézre-állón, pozicionálva” tartotta, és mivel a panaszos és a rendőrsorfal között nem volt nagy távolság, a rendőr arra következtetett, hogy a panaszos hivatalos személy elleni erőszak bűncselekményét készült azzal megvalósítani. Így az előállítás alapját az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontjában jelölte meg, amely szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek.

A Testületnek az intézkedés jogszerűségét a rendőrök által megjelölt jogalap – szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért elkövető elfogása – fényében kell megítélnie. A Testület hatásköre az irányadó rendelkezések – azaz az Rtv. 92. §-a – alapján nem terjed ki arra, hogy a panaszos cselekményét büntetőjogilag minősítse. Olyan esetben azonban, amikor az előállítás alapja az intézkedő rendőr szerint bűncselekmény elkövetése közbeni tetten érés, a Testület nem tartózkodhat attól, hogy a panaszos által tanúsított magatartást vizsgálatai körébe vonja. Amennyiben a Testület tartózkodna a panaszos fellépésének minősítésétől, úgy lemondana arról, hogy állást foglaljon a rendőri intézkedés jogszerűsége tekintetében.

A konkrét esetben az eljáró rendőr a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 229. §-ának (1) bekezdésére alapította eljárását. Ennek értelmében a hivatalos személy elleni erőszak tényállását valósítja meg az, aki a hivatalos személyt vagy a külföldi hivatalos személyt jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályozza, intézkedésre kényszeríti, vagy eljárása alatt, illetőleg emiatt bántalmazza, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A (6) bekezdés alapján továbbá, aki hivatalos személy elleni erőszakra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

A Btk. 18. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy – ha a törvény külön elrendeli – előkészület miatt büntetendő, aki a bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez

szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik.

A panaszos által tanúsított magatartást az eljáró rendőr a következőképpen írta le: „a sorfaltól kb. 10-15 méterre tartózkodott, a felszólításra a helyszínt nem hagyta el, folyamatosan a rendőri sorfal felé nézett és sört fogyasztott”. Megállapította továbbá a Testület, hogy az igazoltatás és a ruházat- illetve csomagátvizsgálás során a panaszos a rendőrökkel együttműködött, utasításainak szó nélkül engedelmeskedett.

A Testület a panaszos előállításának megalapozottsága kapcsán figyelembe vette a Fővárosi Főügyészség által a konkrét ügyben kialakított álláspontot. „Az előkészületi cselekmény mindig szándékos, de ezen túlmenően célzatos cselekmény is, eshetőleges szándék mellett az előkészület nem állapítható meg. Ebből következően az előkészület megalapozott gyanúja akkor állapítható meg, ha olyan tények, körülmények, adatok merülnek fel, melyek e célzat fennálltát alátámasztják, de legalább igen nagy mértékben valószínűsítik. A konkrét esetben ilyen tények, adatok, körülmények nem merültek fel, így annak megalapozott gyanúja sem áll fenn, hogy [a panaszos] az elkövetésre egyébként alkalmas eszközt a hivatalos személy elleni erőszak büntette valamely elkövetési magatartása megvalósítása céljából tartotta magánál. A közbiztonságra veszélyes eszköz birtoklása szabálysértés megállapítására nyújthat alapot.”

Tekintettel a fenti ügyészi álláspontra a Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszolt esetben nem állt fenn olyan körülményt, amely a Btk. 18. §-a szerinti előkészületi magatartás megvalósítására engedett volna következtetni, így a panaszos bűncselekmény elkövetésére hivatkozva végrehajtott előállítását a Testület nem találta jogszerűnek.

Az eljáró rendőr a panaszos igazoltatását és ruházatának átvizsgálását – a fent kifejtettek szerint – jogszerűen végezte, a közbiztonságra különösen veszélyes eszközt jogszabályi felhatalmazás alapján kereste és találta meg a panaszosnál. Ezt követően azonban azt kellett volna mérlegelnie, hogy a panaszos követett-e valamilyen szabálysértést, amely az előállítását adott esetben szükségessé és indokoltá tehetné volna.

Tekintettel azonban arra, hogy az események más fordulatot vettek, és a panaszost bizonyosan nem megfelelő joggal állították elő, a Testület megállapította, hogy a rendőrség megsértette a panaszos személyi szabadságát. A Testület e vonatkozásban fontosnak tartja megjegyezni: elsődlegesen a rendőri vezetés felelőssége, hogy a felkészítés során megfelelő iránymutatással lássa el a biztosításban részt vevő állományt, amikor olyan jelentős értelmezési nehézségeket felvető jogintézmények alkalmazásának szükségességére lehet számítani, mint a bűncselekmények egyes előkészületi magatartásai.

Noha az előállítás jogszerűségének hiánya minden további, az előállításból következő intézkedést jogszerűtlenné tesz, az eset tanulságai és kiemelt jelentősége miatt a Testület úgy véli, hogy szükséges a további intézkedések alapjogi elemzése is.

4) A panaszos megbilincselése kapcsán a Testület a következőket állapította meg.

A rendőri jelentés szerint a panaszos megbilincselésére szökésének és támadásának megakadályozása érdekében került sor az Rtv. 48. §-ának b) és c) pontjai alapján. A rendőri jelentés nem tartalmaz egyetlen olyan momentumot sem, nem jelöl meg olyan konkrét okot, amely arra engedett volna következtetni, hogy a panaszos szökéssel próbálkozna. A támadás veszélyét pedig arra tekintettel kérdőjelezte meg a Testület, hogy a panaszosnál talált, közbiztonságra veszélyesnek minősített eszközt az eljáró rendőrök feltalálásakor nyomban elvették.

A fentiek alapján a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a panaszossal szemben indokolatlanul alkalmaztak kényszerítő eszközt, ami a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 54. §-ában foglalt emberi méltósághoz való joga sérelmét jelenti.

5) A panaszos fogdai befogadásának körülményeivel kapcsolatosan az alábbiak állapíthatók meg.

a) A panaszos sérelmezi, hogy a fogda egyik helyiségében meztelenre vetkőztették, és testét szemrevételezték. Amint utóbb megállapíthatóvá vált, a Gyorskocsi utcai fogdára március 15-én előállított személyek esetében a rendőrség kivétel nélkül hasonló eljárást alkalmazott. Az ügy médiavisszhangjára való tekintettel az eseménysorral kapcsolatban a budapesti rendőrfőkapitány belső vizsgálatot rendelt el.

A vizsgálat megállapította, hogy a kérdéses napon eljáró fogdaőr – megfelelő eligazítás hiányában – az előállításra vonatkozó szabályok helyett a szigorúbb, fogdai befogadásra vonatkozó előírásokat alkalmazta, amikor az előállított személyek levetett ruházatát, ezt követően pedig testfelületét is átvizsgálta. Ez az intézkedést a vizsgálat megállapítása szerint aránytalan és indokolatlan volt.

Szintén megállapította a vizsgálat, hogy a BRFK Közbiztonsági Szervek Közrendvédelmi Főosztály Fogdaszolgálati Osztály vezetője, mint a fogva tartásért felelős parancsnok helytelenül értelmezte a vonatkozó szabályokat, és nem gondoskodott arról, hogy a szabálysértés miatt előállított személyek elhelyezése a megfelelő szabályok szerint történjen, ne pedig a fogdába történő befogadás szigorúbb, általános szabályai alapján.

A rendőrség közleménye szerint (http://www.police.hu/friss/BRF-20090318_90.html) a befogadás szakszerűségéért felelős osztályvezető, a befogadást végrehajtó fogdaőr és a szabálysértési eljárást lefolytató két előadóval szemben fegyelmi eljárás indult.

b) A jogszabályi helyzet áttekintése után a Testület – a rendőrség következtetéseivel nagyrészt egybehangzóan – az alábbiakat állapította meg.

Az Rtv. 33. §-a alapján előállított személyek helyzetére – jogaira, kötelezettségeire – nem vonatkozik részletes szabályozás.

Az Rtv. 97. §-a (1) bekezdésének h) pontja értelmében az előállított is fogvatartottnak minősül. A fogvatartott bizonyos alapvető jogait rögzíti az Rtv. A törvény 18. §-ának (1) bekezdése kimondja: a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a Rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.

A (2) bekezdés értelmében a Rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.

A (3) bekezdés szerint a fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.

Az Rtv. az előállított vonatkozásában ezen túlmenően kimondja, hogy az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani [33. § (4) bekezdés].

A Szolgálati Szabályzat 51. §-a ezeket a rendelkezéseket azzal egészíti ki, hogy az előállított személyt előállító vagy biztonságos őrzését szolgáló más helyiségben kell elhelyezni. Az azonos ügyben előállítottakat el kell különíteni. Ha az előállító helyiségben előállított személy van, gondoskodni kell az állandó őrzéséről. E szakasz (2) bekezdése szerint az előállító helyiségben történő elhelyezés, nyilvántartás és őrzés végrehajtásának feltételeit a rendőri szerv vezetője biztosítja.

A (3) bekezdés kimondja: az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról. Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.

A korábbi Szolgálati Szabályzatban [a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet] szerepelt egy rendelkezés („az előállított, elővezetett személy ellátására a fogva tartottakra vonatkozó szabályok megfelelően irányadók”),

amely alkalmazhatóvá tette a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: Fogdaszabályzat) szabályait az előállítottakra is. A hatályos Szolgálati Szabályzat elfogadásakor ez a rendelkezés kimaradt, így az előállítottak státuszát csupán a fent idézett „maroknyi” norma szabályozza, mivel a Fogdaszabályzat „fogvatartottokról” beszél, azok közé pedig az előállítottak nem tartoznak [1. § (1) bekezdés: „E rendelet alkalmazásában fogvatartott a bűnügyi, a szabálysértési, a közbiztonsági őrizetes, az előzetesen letartóztatott, valamint az elítélt és a szabálysértési elzárást töltő, amennyiben számára a fogvatartás helyéül rendőrségi fogdát jelöltek ki”].

A Fogdaszabályzat 16. §-ának (1) bekezdése szerint befogadáskor a fogvatartott ruházatát át kell vizsgálni, szükség esetén motozásnak vethető alá. A motozás elvégzésével azonos nemű személyt kell megbízni. A motozás indokolt esetben kiterjedhet a testüreges orvos általi átvizsgálására is. A vizsgálatok során más fogvatartott, a motozásnál a fogvatartottal ellentétes nemű személy sem lehet jelen.

Ez az a rendelkezés, amelynek alapján a panaszost a rendőrök levetkőztették és testüreges megnézték, azaz megmotozták. Bár a BRFK levele nem nevesíti a panaszos által elszenvedett intézkedést, a Testület értelmezésében nyilvánvalóan nem tekinthető a ruházat átvizsgálásának a meztelen test szemrevételezése, így a Testület attól függetlenül motozásnak tartja az intézkedést, hogy a panaszos testét az eljáró rendőrök nem érintették meg. A Fogdaszabályzat nem ismer a ruházatátvizsgálás és a motozás közötti átmenetet jelentő jogintézményt, és mivel a meztelen test szemrevételezéssel való ellenőrzése a ruházat átvizsgálásánál mindenféleképpen többet jelent, így csak motozásnak minősülhet.

c) A Testület a rendőrség megállapításait két szempontból kívánja kiegészíteni, illetve korrigálni. A rendőrségi vizsgálat arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos motozása „aránytalan és indokolatlan volt”, a Testület véleménye szerint azonban az arányosság és indokoltság kérdése csak akkor merülhet fel, ha az intézkedésnek van jogalapja. Jelen esetben a panaszossal, mint előállított személlyel szemben a Fogdaszabályzat nem volt alkalmazható, így vizsgálatának a jogalapja sem volt meg, ezért az arányosság és indokoltság kérdése az ő esetében fel sem merülhetett: a vele szemben foganatosított intézkedés jogtalannak minősítendő.

Az arányosság kérdése akkor merülne fel, ha az előállított személyt is meg lehetne motozni. Ezzel és a ténylegesen a Fogdaszabályzat hatálya alá eső fogvatartottakkal összefüggésben a Testület arra kívánja felhívni a figyelmet, hogy a Fogdaszabályzat elsődlegesen ruházatátvizsgálást ír elő, és csak szükség esetén teszi lehetővé a motozást. A panaszossal kapcsolatban a rendelkezésre álló iratokban semmi nem mutatott arra, hogy szükséges lett volna megmotozni (önkárosításra vagy a fogvatartás biztonságának veszélyeztetésére alkalmas tárgyat próbált a testfelületén becsempészni), így motozása még akkor sem felelt volna meg a szükségesség és arányosság követelményeinek, ha egyébként arra lett volna megfelelő jogalap.

A motozás az emberi méltóságot súlyosan sértő, megalázónak tekinthető eljárás, amely csak abban az esetben lehet jogszerű alapjog-korlátozás, ha megfelelő jogalap birtokában és az arányosság követelményét szem előtt tartva fogatosítják.

Jelen esetben ezek a feltételek nem álltak fenn, ezért a Testület megállapította, hogy a jogalap nélkül végrehajtott motozás az Alkotmány 54. §-ának (2) bekezdésében tilalmazott megalázó bánásmódnak minősül, amely súlyos mértékben sértette a panaszos emberi méltósághoz fűződő jogát.

A Testület emellett – ahogyan 152/2009. (VI. 3.) számú állásfoglalásában is tette – felhívja a figyelmet arra a jogbizonytalanságra, amelyet az előállítottak – mint személyi szabadságuktól megfosztott személyek – helyzetének szabályozatlansága okoz. Egy ilyen súlyú jogkorlátozás esetén elengedhetetlen, hogy az érintettek státuszát, jogait és kötelezettségeit részletes normák rendezzék. A probléma megoldása érdekében a Testület jelezni fogja aggályait az Igazságügyi és Rendészeti Miniszternek.

6) A panaszos fogvatartásának időtartamával kapcsolatban sérelmezi, hogy miután a zárkában elhelyezték, „senki nem szólt hozzá”, nem került sor meghallgatására, ennek ellenére csak jóval később, 2 óra 40 perckor engedték távozni.

A Testület megállapította, hogy a panaszost 19 órakor állították elő, az eljáró rendőr 19 óra 55 perckor adta őt át a Gyorskocsi utcai fogdán, ahol kihallgatására az iratok tanúsága szerint valóban nem került sor, és fogvatartása március 16-án 2 óra 40 percig tartott.

Az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ez azt jelenti, hogy a 8 óránál rövidebb előállítás is lehet időtúllépés miatt jogszerűtlen, mégpedig attól a pillanattól kezdve, hogy megszűnik az az ok, amely a fenntartását addig szükségessé tette.

A Testület a rendőrség által szolgáltatott adatok körében nem talált semmiféle indokot arra, hogy miért volt szükség a panaszos 7 óra 40 percen keresztül tartó, azaz majdnem a jogszabályi keretet elérő időtartamú fogvatartására. Még amennyiben jogszerű lett is volna a panaszos előállítása, annak közel nyolc órás időtartama a szükséges mértéket mindenképpen meghaladta volna.

Az Rtv. 33. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerinti elfogás célja, hogy a rendőr a további intézkedés megtétele céljából az illetékes hatóság elé állítsa azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek. Az a cselekmény, amelyre hivatkozva a panaszost előállították, illetve elfogták, a nyomozó ügyészség hatáskörébe tartozik. A rendőrség által megküldött iratokban nincs nyoma, hogy a rendőrség a fogva tartás ideje alatt lépéseket tett volna annak érdekében, hogy a panaszost a nyomozó ügyészség munkatársa meghallgassa, vagy a panaszos fogva tartásának fenntartására

azért került sor, mert a nyomozó ügyészség jelezte, még a nyolc óra lejárta előtt meg kívánja hallgatni a panaszost. Ilyen adatok hiányában a rendőrség által megjelölt elfogási okkal összefüggő, a szabadságelvonás fenntartását megfelelően megalapozó ok fennállása nem állapítható meg, így a Testület álláspontja szerint az intézkedés időtartama – megfelelő jogalap fennállása mellett is – nyilvánvalóan eltúlzott lett volna.

Tekintettel azonban arra, hogy már az előállítást is jogalap hiányában hajtották végre az eljáró rendőrök, az előállítás aránytalanul hosszú időtartamát a Testület a jogsértés mértékét jelentős mértékben fokozó tényezőként vette figyelembe, és megállapította: a rendőrség azzal, hogy a panaszost indokolatlanul hosszú ideig tartotta fogva, jelentős mértékben hozzájárult az Alkotmány 55. §-ában biztosított személyes szabadsághoz fűződő jogának megsértéséhez.

7) A Testület nem foglalt állást a panasz azon része tekintetében, amely szerint a panaszos szüleinek hosszan kellett várakozniuk, illetve nem kaptak megfelelő tájékoztatást a panaszos szabadításának várható időpontjáról, nem állapított meg jogsértést, mivel erre nézve nem a panaszos, hanem a panaszos szülei lettek volna jogosultak panaszt előterjeszteni. Az Rtv. 92. §-a értelmében a panaszt személyesen annak kell előterjesztenie, akit a – vélt vagy valós – jogsérelem ért, a panaszos tehát ebben a vonatkozásban joghatályos panaszt előterjeszteni nem volt jogosult.

IV.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a panaszossal szemben foganatosított intézkedés-sorozat eredményeként a panaszos személyes szabadságának és emberi méltóságának súlyos fokú sérelme következett be, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2009. július 1.

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag